

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра інженерії програмного забезпечення (№ 603)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

А.Г. Чухрай
(ініціали та прізвище)

« 29 » 08 2025 р.

**СИЛАБУС *ОБОВ'ЯЗКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Інтелектуальна власність
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: F Інформаційні технології
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: F2 Інженерія програмного забезпечення
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Інженерія програмного забезпечення (ОНП)
(найменування освітньої програми)

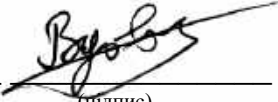
Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Вдовітченко О. В., доцент, к.т.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри інженерії
програмного забезпечення (№ 603)

(назва кафедри)

Протокол №1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри д-р техн.наук., проф.

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Туркін І. Б.

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування

(підпис)

Д.В. Дикун

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Вдовітченко Олександр Валерійович

Посада: доцент каф. інженерії програмного забезпечення

Науковий ступінь: кандидат технічних наук

Вчене звання: немає

Перелік дисциплін, які викладає:

1. Програмування мовою Python
2. Веб-програмування мовою PHP
3. 3D графіка та Unity застосунки

Напрями наукових досліджень:

Дослідження, розробка та вдосконалення методів класифікації й кластеризації даних для систем штучного інтелекту та аналітики.

Контактна інформація:

Email: o.vdovitchenko@khai.edu

Тел.: +380937663158

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	очна, заочна, дистанційна, мережева
Семестр	1 семестр
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<i>денна</i> : 3.5 кредитів ЄКТС / 105 годин (40 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 16; СРЗ – 65)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік
Пререквізити	немає
Кореквізити	PRISMA - вторинні наукові дослідження (КП)
Постреквізити	Науково-дослідницька робота магістра (КП)

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: ознайомлення з основними принципами та методиками системного уявлення про інтелектуальну власність як джерела інноваційного

розвитку та умінь ідентифікації, позиціювання, захисту, комерціалізації та охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Завдання: полягає у освоєнні теоретичного матеріалу (підручників, монографій, статей тощо) та розгляді і вирішенні студентами практичних ситуацій, що виникають в сфері інтелектуальної власності.

Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- СК01. Здатність аналізувати предметні області, формувати, класифікувати вимоги до програмного забезпечення.
- СК04. Здатність розвивати і реалізовувати нові конкурентоспроможні ідеї в інженерії програмного забезпечення.
- СК07. Здатність критично осмислювати проблеми у галузі інформаційних технологій та на межі галузей знань, інтегрувати відповідні знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання:

- РН01. Знати і застосовувати сучасні професійні стандарти і інші нормативно-правові документи з інженерії програмного забезпечення
- РН13. Конфігурувати програмне забезпечення, керувати його змінами та розробленням програмної документації на всіх етапах життєвого циклу.
- РН14. Прогнозувати розвиток програмних систем та інформаційних технологій.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) - немає

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – «Науково-дослідницька робота магістра (КП)»

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

- форма занять (лекції /самостійна робота);
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату.

Поняття та ознаки права інтелектуальної власності, юридична природа і правова охорона права інтелектуальної власності. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною і використанням об'єктів інтелектуальної власності: джерела авторського і суміжних прав, джерела патентного права, джерела правового регулювання засобів індивідуалізації товарів і послуг, джерела правового регулювання нетрадиційних результатів інтелектуальної діяльності.

- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

Тема 2. Міжнародна охорона інтелектуальної власності.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- теми практичних занять: основні документи для реєстрації авторського права на твір;

- обов'язкові предмети та засоби – немає;

– стисла анотація. «Бернська конвенція по охороні літературних і художніх творів». «Всесвітня Конвенція про авторське право». «Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм». «Конвенції про охорону прав виконавців, виробників фонограм і мовних організацій». «Брюссельська конвенції про поширення сигналів, що несуть програми, які передаються через супутники». «Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності по авторському праву». «Угода про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності». «Конвенція по охороні промислової власності», «Договір про патентну кооперацію»;

- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Міжнародна охорона інтелектуальної власності.

Тема 3. Авторське право та суміжні права

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- теми практичних занять: основні документи для реєстрації авторського права на твір;

- обов'язкові предмети та засоби – немає;

– стисла анотація. Об'єкти авторського права: поняття і ознаки, основні види. Суб'єкти авторських прав, їх правовий статус. Особливості передання майнових авторських прав. Особливості правового регулювання суміжних прав: загальні положення щодо суміжних прав в законодавстві, права

виконавця, права виробників фонограм, права організацій мовлення. Захист авторських і суміжних прав;

– теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: авторське право та суміжні права.

Модульний контроль 1.

– Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

– Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю.

– Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 1. Патентне право.

– форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);

– теми практичних занять: посібник користувача, як об'єкт отримання авторського свідоцтва;

– обов'язкові предмети та засоби – немає;

– стисла анотація. Об'єкти патентного права. Поняття та ознаки винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Правове становище суб'єктів патентного права. Правове становище авторів, власників патентів, особливості правового статусу патентних повірених. Порядок оформлення патентних прав, основні стадії даної процедури. Особливості патентного права в Україні на секретний винахід і корисну модель. Права авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Особливості передання майнових прав. Захист права на винахід, корисну модель, промисловий зразок;

– теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: патентне право.

Тема 2. Програма для ЕОМ – особливий об'єкт авторського права.

– форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);

– теми лабораторних занять: посібник користувача як об'єкт отримання авторського свідоцтва.;

– обов'язкові предмети та засоби – немає;

– стисла анотація. Комп'ютерна програма (програма для ЕОМ) – поняття і правовий режим. Класифікація програм. Особливості правового режиму. Захист прав на програмне забезпечення;

– теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: підходи до захисту ПЗ.

Тема 3. Авторський договір, ліцензійний договір - поняття, види. Комп'ютерне піратство.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- теми практичних занять: реєстрація твору на спеціалізованих електронних ресурсах;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Поняття, призначення, види і форми авторського та ліцензійного договорів. Сучасні "ліцензійні угоди" в сфері ПЗ. Колективне управління майновими правами – поняття і призначення. Функції організацій по колективному управлінню майновими правами. Захист авторських і суміжних прав. Відповідальність: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна. Види і методи боротьби з комп'ютерним піратством. Судова практика. Правові і організаційно-технічні методи боротьби. Мінімізація ризиків добросовісних власників ПЗ;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Поняття копірайту та торгівельного знаку.

Тема 4. Комерційна таємниця.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- теми практичних занять: Реєстрація твору на спеціалізованих електронних ресурсах;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. здобуття комерційної таємниці. Режим комерційної таємниці. Виключення. Заходи по охороні конфіденційності інформації. Відповідальність: цивільно-правова, адміністративна, кримінальна;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Ноу хау.

Тема 5. Інші об'єкти інтелектуальної власності.

- форма занять (лекції /практичні/ самостійна робота);
- теми практичних занять: оформлення заявки на винахід.;
- обов'язкові предмети та засоби – немає;
- стисла анотація. Комп'ютерна програма (програма для ЕОМ) - поняття і правовий режим. Класифікація програм. Особливості правового режиму. Захист прав на програмне забезпечення;
- теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Інші об'єкти інтелектуальної власності.

Модульний контроль 2.

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).
 - Обсяг аудиторного навантаження: за необхідністю
 - Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): немає.
- Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання: немає.

6. Методи навчання

За джерелами придбання знань – словесні: лекція (вступна, традиційна, проблемна, з помилками), бесіда (евристична), диспут, дискусія, робота з друкованими та інтернет-джерелами; наочні: ілюстрація, спостереження; практичні: вправа, лабораторна робота.

За характером пізнавальної діяльності тих, хто навчається – інформаційно-репродуктивний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий.

За логікою пізнання – індуктивний, дедуктивний, аналогій, вивідних знань.

Методи перевірки й оцінки знань, умінь, навичок: спостереження, усне опитування, контрольні роботи, програмований контроль, тестування (традиційне та машинне).

7. Методи контролю

Опитування на лекціях. Виконання і захист практичних робіт. Модульні контрольні роботи.

Форма підсумкового контролю успішності навчання:

– залік (письмово) у першому семестрі.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	16	0...16
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...18	1	10...18
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист практичних робіт	3...5	4	12...20
Модульний контроль	10...18	1	10...18
Усього за семестр			60...100

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. З знання історії виникнення інтелектуальної власності; поняття інтелектуальної власності та

система її правової охорони; поняття міжнародної охорони інтелектуальної власності; розуміння авторського права та суміжних прав; патентне право; розуміти та вміти отримувати свідоцтво авторського права на програму для ЕОМ.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Досконало знати історію виникнення інтелектуальної власності; поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони; поняття міжнародної охорони інтелектуальної власності; розуміння авторського права та суміжних прав; патентне право; розуміти та вміти отримувати свідоцтво авторського права на програму для ЕОМ.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та вміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

Дистанційний курс дисципліни розроблено у системі дистанційного навчання Mentor, яку впроваджено в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», доступ до курсу за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=219>

11. Рекомендована література

Базова

1. Туркін І. Б., Манжос Ю. С. Авторське право у програмній інженерії. Конспект лекцій. Для спеціальності «Программная инженерия». 2012. – 120 с.

2. Кузнєцов Ю.М. Патентознавство та авторське право. К.: Кондор, 2005. – 428 с.

3. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: Підручник. – Київ: Істина, 2007.

4. Мантул К. В. Право інтелектуальної власності. – Кіровоград, 2005.

5. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 8 // Офіційний Вісник України. – 2004. – № 2. – Ст.38.

6. Закон Укр. – «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від 15.12.1993 №1543 – XII (зі змін. та допов.)

7. Закон Укр. – «Про правонаступництво України» від 12.09.1991 №1543 – XII (зі змін. та допов.)

Допоміжна

1. Крайнев П.П., Работягова Л.І. Патентування винаходів в Україні / за ред. П.П. Крайнева: Монографії. К.: Вид. Дім "Ін Юре", 2000. – с. 340.

2. Право інтелектуальної власності: Підручник. / За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. – К. – 2002.

3. Основи інтелектуальної власності. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – с. 578.